



Briselē, 2025. gada 3. oktobrī
(OR. en)

9205/25

LIMITE

JAI 647
MIGR 183
COMIX 150

CH
IS
LI
NO

Starpiestāžu lieta:
2025/0059 (COD)

PIEZĪME

Sūtītājs:	prezidentvalsts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	Prezidentvalsts dokuments par citu dalībvalstu izdotu atgriešanas lēmumu savstarpēju atzīšanu

Pēdējos gados viena no mūsu darba kārtības prioritātēm ir bijusi efektīvāka atgriešanas politika. Joprojām ir svarīgi nodrošināt, lai mums būtu efektīvi funkcionējoša politika un lai mēs spētu palielināt no ES uz trešām valstīm atgriezto personu skaitu, lai mūsu sabiedrība varētu uzticēties valdību spējai pārvaldīt migrāciju un novirzīt resursus tiem, kam nepieciešama starptautiskā aizsardzība. Efektīva atgriešanas politika būs arī skaidrs vēstījums visiem tiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuriem nav nepieciešama aizsardzība, atturot viņus no bīstamiem ceļojumiem uz Eiropas Savienību, un palīdzēs novērst cilvēku dzīvības apdraudējumu.

Nav ātra risinājuma tam, kā panākt efektīvu atgriešanas politiku. Tas ir sarežģīts un laikietilpīgs process, kurā iesaistītas vairākas struktūras/iestādes dalībvalstīs, kā arī trešās valstīs.

Lai atgriešanas politika būtu efektīva, pirmkārt un galvenokārt, mums ir vajadzīgs atjaunināts tiesiskais regulējums, kam būtu jāapmierina dalībvalstu vajadzības un jāļauj mums ātri un efektīvi veikt atgriešanu. Eiropas Komisija ir uzklaušījusi mūsu līderu aicinājumu ātri nākt klajā ar priekšlikumu jauniem tiesību aktiem atgriešanas jomā, kas tika iesniegts martā. Kopš tā laika mūsu eksperti ir bijuši ļoti aizņemti, apspriežot Komisijas priekšlikumu Atgriešanas regulai, ar ko izveido kopēju ES atgriešanas sistēmu, un pārliecinoties, ka tās noteikumi ļauj iestādēm veikt ātru un efektīvu atgriešanu.

Priekšlikums ir ļoti sarežģīts un detalizēts, un tā apspriešanai ir nepieciešams laiks. Tomēr mēs uzskatām, ka ir steidzami vajadzīgi atjaunināti un aktuāli noteikumi par to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kuri dalībvalstīs uzturas nelikumīgi. Mēs esam pārliecināti, ka, pateicoties mūsu apņēmībai centīgi strādāt pie šī jautājuma un dalībvalstu pastāvīgajiem centieniem, mēs līdz Dānijas prezidentūras beigām varēsim formulēt savu nostāju attiecībā uz ierosināto Atgriešanas regulu. Mēs paļaujamies uz dalībvalstu atbalstu šajā sarežģītajā uzdevumā.

Ierosinātā Atgriešanas regula ievieš dažādus jauninājumus. Gaidāmajās diskusijās TI padomes oktobra sanāsmē mēs vēlētos pievērsties vienam no galvenajiem jauninājumiem – ierosinātajai citu dalībvalstu izdoto atgriešanas lēmumu obligātai savstarpējai atzīšanai.

Savstarpēja atzīšana

Dažu pēdējo gadu laikā savstarpējas atzīšanas jautājums ir izvirzīts augstākajā līmenī, un Eiropadome ir aicinājusi dalībvalstis savstarpēji atzīt atgriešanas lēmumus ¹. Savstarpēja atzīšana nav jauns instruments, un vienošanās par to kā par fakultatīvu instrumentu tika panākta jau 2001. gadā. Debates par šo instrumentu pirmo reizi tika atsāktas saistībā ar Padomes pilnvarojumu attiecībā uz Atgriešanas direktīvas pārstrādāto redakciju 2018.–2019. gadā. Padomes pilnvarojumā attiecībā uz šo instrumentu tika iekļauti daži stingrāki noteikumi, taču dažas dalībvalstis pauda nožēlu par to, ka pārstrādātajā redakcijā nav rasts būtisks risinājums atgriešanas lēmumu savstarpējai atzīšanai.

Komisija savā Atgriešanas regulas priekšlikumā ievērojami pastiprināja savstarpējo atzīšanu, nosakot, ka pēc pārejas laika citu dalībvalstu izdoto atgriešanas lēmumu atzīšana ir obligāta. Komisija uzskata, ka obligāta savstarpēja atzīšana ir viens no galvenajiem elementiem Komisijas ierosinātajā kopīgajā Eiropas atgriešanas sistēmā.

Komisijas nodoms ir panākt, lai obligāta savstarpēja atzīšana būtu skaidrs vēstījums ne tikai visiem tiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri dalībvalstīs uzturas nelikumīgi, bet arī mūsu pilsoņiem, ka, tiklīdz kādā no dalībvalstīm tiks pieņemts atgriešanas lēmums, tas tiks īstenots visā Šengenas zonā. Komisija uzskata, ka tam vajadzētu arī atturēt no bēgšanas un sekundārās kustības, kas joprojām ir būtisks izaicinājums, un pastiprināt brīvprātīgu atgriešanos. No praktiskā viedokļa savstarpējai atzīšanai, ko veicina Eiropas atgriešanas rīkojums, kas saskaņā ar Komisijas sniegto informāciju papildinās valstu atgriešanas lēmumus un ietvers to galvenos elementus, būtu jānodrošina procedūras vienkāršošana, jānovērš dublēšanās un jāļauj dalībvalstīm nevis uzsākt atgriešanas procesu no nulles, bet gan turpināt to no brīža, kad tās izpilda atgriešanas lēmumu.

¹ Piemēram, Eiropadomes secinājumi, 2023. gada 9. februāris, 1/23.

Diskusijās par ierosināto Atgriešanas regulu Integrācijas, migrācijas un izraidīšanas (*IMEX* izraidīšana) darba grupas sanāksmēs daudzas dalībvalstis norādīja uz nepieciešamību pēc elastības un uz administratīvā sloga risku, tostarp attiecībā uz savstarpēju atzīšanu un Eiropas atgriešanas rīkojumu. Daudzas dalībvalstis uzskata, ka dažādi juridiski, praktiski un operatīvi jautājumi radīs situāciju, kur valsts atgriešanas lēmuma izdošana būs mazāk apgrūtinoša, ātrāka un efektīvāka nekā citas dalībvalsts izdota atgriešanas lēmuma atzīšana.

Prezidentvalsts saprot, cik svarīgs ir vēstījums, ko sniegtu atgriešanas lēmumu obligāta savstarpēja atzīšana, taču tā arī ņem vērā dalībvalstu stingro aicinājumu nodrošināt elastību. Mēs uzskatām, ka to varētu panākt, ieviešot konkrētas izmaiņas Komisijas ierosinātajos noteikumos, kas reglamentē obligātu savstarpēju atzīšanu.

Tādēļ prezidentvalsts savā kompromisa priekšlikumā ir pievienojusi ***papildu izņēmumus*** attiecībā uz obligātu savstarpēju atzīšanu. Visbūtiskākais ir tas, ka gadījumos, kad tiek uzskatīts, ka jauna atgriešanas lēmuma izdošanas rezultātā atgriešana vai izraidīšana būtu ātrāka un efektīvāka, dalībvalstīm būtu jāļauj šādi rīkoties nolūkā nodrošināt ātru atgriešanu. Tas attiecas arī uz gadījumiem, kad trešās valsts valstspiederīgais tiek pārsūtīts uz citu dalībvalsti saskaņā ar Šengenas Robežu kodeksa 23.a pantu vai saskaņā ar divpusējiem nolīgumiem vai vienošanām. Kompromisa priekšlikumā arī precizēts, ka nav aptvertas Dublinas lietas.

Turklāt ***dalībvalstīm būtu jādod vairāk laika, pirms savstarpējā atzīšana kļūst obligāta***, lai nodrošinātu labāku sagatavošanos šim svarīgajam solim. Savstarpējā atzīšana kļūs obligāta trīs gadus pēc pakta piemērošanas sākuma, nevis pēc viena gada, kā to ierosināja Komisija.

Citi elementi prezidentvalsts kompromisa priekšlikumā ietver to, ka Eiropas atgriešanas rīkojuma izmantošana netiek noteikta par obligātu, tādējādi novēršot dalībvalstu bažas par nevajadzīga administratīvā sloga radīšanu un atceļot sarežģīto kompensācijas mehānismu, ar ko tiek atlīdzinātas ar atgriešanu saistītās izmaksas, īstenojot citas dalībvalsts izdotu atgriešanas lēmumu.

Šiem elementiem **būtu arī jānodrošina nepieciešamā elastība**, ko vēlas dalībvalstis.

Visbeidzot, mūsu priekšlikumam, lai **Komisija nākotnē pārskatītu obligātās savstarpējās atzīšanas efektivitāti** un lai būtu iespēja ierosināt mērķorientētus grozījumus, būtu mums jāpalīdz izveidot nākotnes prasībām atbilstošu mehānismu.

Prezidentvalsts uzskata, ka visiem iepriekš minētajiem elementiem, kas nodrošina dalībvalstīm papildu elastību, būtu jāļauj mums tuvākajā nākotnē panākt atgriešanas lēmumu obligātu savstarpēju atzīšanu Eiropas Savienībā, kas būtu spēcīgs vēstījums, ka no atgriešanas nevar izvairīties, vienkārši aizbēgot uz citu dalībvalsti, un vienlaikus nodrošinot, ka atgriešana notiek pēc iespējas ātrāk. Šī ir arī viena no regulas jomām, attiecībā uz kuru dalībvalstīm būs svarīgi izrādīt vēlmi panākt kompromisu, lai panāktu progresu attiecībā uz priekšlikumu.

Gaidāmajā TI padomes oktobra sanāksmē ministri tiek aicināti vienoties par iepriekš izklāstīto risinājumu citu dalībvalstu izdotu atgriešanas lēmumu obligātās savstarpējās atzīšanas panākšanai.

Ministri arī tiek aicināti izteikt viedokli par obligātās savstarpējās atzīšanas papildu izņēmumu darbības jomu un būtību, lai panāktu pareizo līdzsvaru starp savstarpējās atzīšanas potenciāla pilnīgu izmantošanu, vienlaikus saglabājot elastību.